

G. VAN NES-UILKENS

door NANNIE VAN WEHL

Een onzer zéér bekende schrijfsters. Over wier boeken men met elkander contact zoekt, wier boeken men waarlijk koopt, en werkelijk leest, elkaar ten geschenke geeft, van elkaar of van de leesbibliotheek tracht te leenen — en dan is het boek natuurlijk al lang uitgeleend en je kennissen beloven 't je, en je leesbibliotheek zet je op de lijst, netjes, onder aan een lange, schriftelijke file.

Voor me ligt Duikelaartje's negende druk — een geschenk. De jonge jaren van de Bergmannetjes, ter leen gekregen, vierde druk.

Ze is er, mevr. Van Nes, ze is er in de belangstelling van allen, die graag in een hoek met een boek gaan zitten. En als iemand er is, lijkt het zoo, of die er altijd geweest is. Toen heb ik dat eens voor mezelf bepiekerd en daar kwam ik tot de verrassende ontdekking, dat mevr. Van Nes nóg maar betrekkelijk kort in de rij van boekenschrijfsters is getreden, en nog niet eens zoo heel veel boeken op haar eigen plankje heeft staan.

Deze ontdekking vervulde me met diepen eerbied voor mevr. Van Nes. Vooral toen ik van haarzelf eenige bijzonderheden vernam, zoodat ik merkte, dat de on-dits waarheid hadden gesproken. Hier is een huisvrouw, een moeder van vier kinderen in hun drukste jaren, die jaren, waarin ze niet zoozeer meer ons lichaam eischen als wel onzen geest; een vrouw, de veertig reeds gepasseerd, en toen ging ze een boek schrijven. Elsevier nam het; die vlag karakteriseert toch al dadelijk de lading; het sloeg in, het had succes.

„De jonge jaren van de Bergmannetjes” waren het — nu, na zes jaar, is 't aan zijn vierden druk. Daarna volgde: „Het verlaten Eibersnest”. Wie kent het niet? Wie heeft er niet tranen laten vloeien over den dood van Pietheine, wie is er niet stil geworden van de duidelijkheid, waarmee dit boek ons aller toekomst voor oogen stelde? Hoe groot ook, hoe klein ook het gezin, eens wordt het

leeg en stil in huis, eens komen de kwade uren voor de moeder, waarop ze zich in al haar goede uren moet voorbereiden. Houden moet ze den man als hartevriend, opdat ze niet alleen zal zijn, vervreemd van hem; opdat ze beiden zijn, ééns: „Twee oude menschen, licht naar elkaar overgebogen in wederkeerig steun zoeken en geven”. „Ze hebben elkaar zoo noodig, van de heele wereld alléén elkáár.” En in de volle uren moet de moeder ook al denken aan de leege, die eens komen zullen, en ze moet zich in staat houden tot werk, dat dan haar uren volledig en loonend zal vullen. Zóó doet Duikelaartje, de moeder van Ingrid. Ze bekwaamt zich in Brailleschrift en zoodra door het grooter worden, het uit huis gaan van de kinderen, de eischen der huishouding iets verminderen, begint ze een bibliotheekje aan te leggen van boeken in Brailleschrift voor haar blinde dochter. In haar ledige uren, hoe weinig in aantal aanvankelijk, maar steeds toenemend, vervaardigt zij ze zelf, en eens, als Ingrid weer voor goed thuis is, zal ze de boeken verzameld vinden in een kast, en de handen der blinde zullen voelen, wat moeder in gewone letters op de kast liet uitsnijden: Van ledige uren voor ledige uren.

Zóó boeit de inhoud van de boeken van mevr. Van Nes mij, dat ik nu eigenlijk 't liefst maar dóór bleef schrijven over allerlei interessants uit die boeken. Maar dan zou ik veel te veel ruimte vergen. En u onthouden, wat u misschien even graag als ik hooren wil, eenige bijzonderheden omtrent mevr. Van Nes en een overzicht over haar werk.

Mevr. Van Nes woont in Apeldoorn. Ze is gehuwd met den landschap-architect K. C. van Nes. Ze heeft drie dochters en een zoon. Haar oudste heeft al eindexamen gymnasium, de drie anderen zijn nog op het gymnasium. Mevr. Van Nes heeft vier boeken laten verschijnen, alle vier zéér veel gelezen en besproken: „De jonge jaren der Berg-

mannelijks" en „Het verlaten Eibersnest" bij Elsevier; „Duikelaartje" en „Ingrid" bij Van Holkema en Warendorf. Ik mag vertellen, dat in het najaar haar vijfde boek uit zal komen: „Maretakken".

Hoewel ik niets van den inhoud weet, beschouw ik dit al heelemaal als een Kerstgeschenk bij uitnemendheid en moet de schrijfster geluk wenschen met de vondst van dien naam: „Maretakken".

Mevr. Van Nes schrijft al van haar vroegste jeugd. Maar eigenaardig, louter voor haar plezier. Ze dacht niet aan insturen. Ze studeerde op de Groningsche Kweekschool voor Onderwijzers en werd onderwijzeres aan de Leerschool van de Kweekschool te Apeldoorn. Ik kan me niet anders voorstellen of ze moet met haar directrice, de onvergetelijke Ida Kooistra, contact gezocht hebben over schrijven.

Toen ze eenmaal getrouwd was, maakte haar man haar eens opmerkzaam op een prijsvraag voor een novelle. Ze zond iets van haar werk in en het kreeg een tweeden prijs. Van toen af publiceerde ze in „Nederland". Aardig is het om juist nu, nu daarginder in zonniger streken zoo treffend de tachtigste verjaardag is gevierd van Fiore della Neve, te lezen in een brief van mevr. Van Nes: „Ons aller pleegvader Mr. Van Loghem accepteerde mijn werk voor Nederland."

Ons aller pleegvader. Er zullen maar weinig schrijvers en schrijfsters zijn, die in de moeilijke eerste jaren geen onderdak vonden bij „Nederland."

Als ik den inhoud der vier boeken van mevr. Van Nes overdenk, dan kan ik niet anders dan voor mezelf prevelen:

Greift nur hinein ins volle Menschenleben!

Ein jeder lebt's, nicht vielen ist 's bekannt

Und wo ihr 's packt, da ist 's interessant!

Zoo iemand, dan heeft mevr. Van Nes hiernaar gehandeld. In haar boeken lezen wij over alle stadia van leven, stadia van huwelijk, van opvoeding, van menschenbloei, van menschenverval. Wij lezen over allerlei menschelijke problemen. De blinde Ingrid, die van den ouden baron een vermogen geerfd had, opdat ze vrij mensch zou kunnen zijn, stelt zich met haar geld in dienst van de vredesidee

en praat niet, maar doet. Als nauwelijks de oorlog uitgeraasd en de weg over de slagvelden mogelijk is, reist ze met haar vier jonge broers over de slagvelden, door de platgeschoten steden. Want ze moeten zien! Zien al de ellende van den oorlog, opdat ze den oorlog toch nooit meer verheerlijken kunnen in lichtzinnig gesprek.

In „Het verlaten Eibersnest" laat de schrijfster het materialisme het winnen van het idealisme, zoo op het oog. Doch het lijkt maar zoo. De eerste acht bladzijden zijn de beste les voor hen, die bij elk besluit maar klaar staan met een scherp: „O ja, natuurlijk om de duiten."

In „Duikelaartje" vecht mevr. Van Nes op enkele bladzijden voor de ongehuwde, verleide vrouw en bidt, dat toch de schender niet zóó vrij zal uitgaan. En zoo liggen op alle bladzijden de levenslessen, voor hen, die leeren willen.

Mevr. Van Nes heeft een groot gevoel voor humor en deelt dat haar figuren gaarne mee. Hoe gaarne zou ik u daar staaltjes van geven, maar alweer, dat voert te ver. Ook heeft ze een aparte en zeer beeldende manier van beschrijven:

„Aan gene zijde van de brug werpt de weg het cosmopolitisch masker af en wordt een verlegen en schuchter dorpsweggetje, dat haastig wegkruipt onder kippen en kinderen door, tusschen de onaanzienlijke huisjes. In zijn bedeesde haast loopt het wel eens bij ongeluk een erf op."

„De maand September schreed over de velden aan als een blijde vrouw, die schoonheid vindt aan 't geringste bloempje, den zwaksten zonnestraal. De klavertjes bloeiden nog rijkelijk, maar hun lokkende keeltjes hadden geen bekoring meer voor de bijen, die den arbeidstijd voor afgelopen rekenden."

Heerlijk is in twee boeken de verhouding geteekend tusschen een vader en één zijner dochters. In „Het verlaten Eibersnest" tusschen vader Bergman en Marian, in „Duikelaartje" door wat Theo, Vrouwe Duikelaartje zelf, vertelt van haar vader en haar jeugd.

Nu wachten we op „Maretakken". Een nieuw boek van de schrijfster zal zijn een geschenk voor velen. □ □